

Za Štěpánkou a Muhuem (*)

žst. Kořenov

Muzeum ozubnicové dráhy se nachází v budově bývalé železniční stanice Kořenov. Ozubnicová železniční trať s nejprudším železničním stoupáním v Česku (až 58 promile), s druhým nejdelším železničním tunelem v Česku (940 m) a s pěkným viaduktem přes řeku Jizeru. Vchod do muzea je z vestibulu nádražní budovy. Mezi exponáty můžete shlédnout modely různých druhů ozubnicí, ozubnicové dvojkolí a jeho uložení a další technické zajímavosti. Červen - září: denně od 10 do 17 hodin.

výtopna

0,2

Výtopna v Kořenově společně s točnou, která se nachází před budovou, byly rekonstruovány v roce 2016. Sloužit bude svému původnímu účelu - oprava a údržba historických strojů. Výtopna je veřejnosti přístupná v rámci prohlídek muzea ozubnicové dráhy, případně v dny konání zvláštních jízd na Zubačce.

Důlní železnici o rozchodu 450mm. Přístupná je v termínech akcí na Zubačce Tanvald - Kořenov.

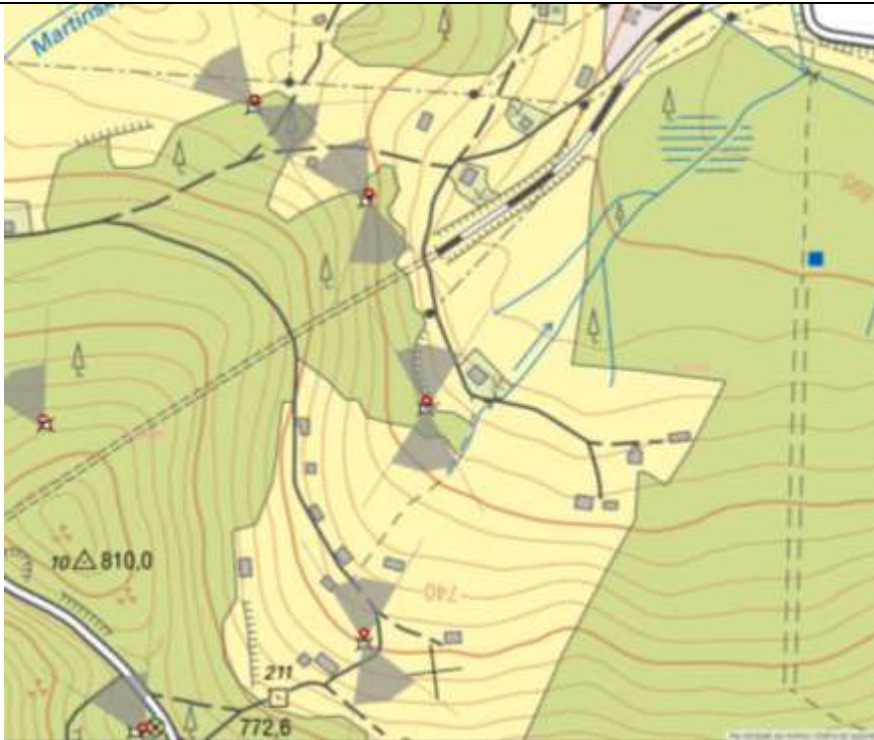
portál polubenského tunelu

0,5

0,7

Od roku 1902 kdy byl uveden do provozu, je s délkou 940 metrů uváděn jako tunel s nejvyšším sklonem, který zde dosahuje až 53 promile.

1.sled :45/A160, 46/A200Z, 47/A180, 48/A160

2.sled :239/D2, 240/A160

1.sled : 49/A120, 50/B1-100, 51/A140, 52/160Z

2.sled : 241/A120, 242/A140, 243/A140, 244/A180

Tesařovská kaple	1,7	2,4	
	Počátkem 20. století se němečtí evangelíci rozhodli postavit vlastní modlitebnu a vybrali pro ni místo na vyvýšenině dnešního Tesařova (dříve Šenkhána - česky, Schenkenhahn –německy) při bývalé císařské krkonošské silnici. Toto někdejší pojmenování Tesařova vzniklo na počátku 19. století, kdy v těchto místech stála pouze dvě stavení: hospoda a krčma (šenk). Evangelíci se scházeli od roku 1903 v chatě Zvonice. Proto se v roce 1908 rozhodli postavit si vlastní modlitebnu. Projekt kaple zhotovil berlínský stavitel architekt sakrálních staveb Dr. Otto Bartning.		

Kořenov	1,1	3,5	něm. <i>Bad Wurzelsdorf</i>
	Obec Kořenov vznikla v roce 1960 sloučením obcí Polubný, Příchovice (i s osadou Rejdice) a Jizerka. Kořenov byl před tímto sloučením místní částí obce Polubný. Nejstarší částí obce jsou Rejdice, které byly založeny již v roce 1577. V letech 1850–1920, 1939–1945 a 1949–1960 patřila osada Rejdice k obci Příchovice, v letech 1920–1938 a 1945–1949 byly samostatnou obcí. Dolní část Rejdic leží při silničce z Příchovic do Zlaté Olešnice, horní část Rejdic při cestě u horního konce dnešní rejdické sjezdovky. K Rejdicím patří i osada Počátky při silnici II/290 od Vysokého nad Jizerou.		

rozc.	0,8	4,1	
lom	0,1	4,2	přístřešek
řopík, skanzen	0,5	4,7	248/A120Z- pouze víkendy

	<p>1.sled :254/A140Z ,55D2, 56D2/57/E, 58/A180 2.sled :247/A160, 248/A120Z, 249/A180, 250/C2,</p> <p>hřbitov prasečích ocásků</p>		
---	---	--	--

studánka	0,1	4,8	studánka pro potřeby opevnění
zelená zn.	0,3	5,1	
studánka	0,1	5,2	do betonové skruže svedeny trubkami dva prameny
Hvězda, turistická chata	0,7	5,9	hospoda
rozhledna Štěpánka	0,3	6,2	něm. <i>Stephanshöhe</i>

Rozhledna je 24 m vysoká. Z rozhledny je pěkný výhled na Krkonoše, Jizerské hory, ale i Zvičinu, Mužský, Bezděz, Ralsko a Lužické hory. Stavba rozhledny byla zahájena už roku 1847 a Štěpánka se tak (spolu s rozhlednou Žalý) řadí k nejstarším rozhlednám v oblasti Krkonoš a Jizerských hor. V červnu 1847 totiž zdejší kraj navštívil zemský správce arcivévoda Štěpán, který v rámci kontroly probíhající výstavby císařské „krkonošské“ silnice z Liberce do Trutnova (dnes silnice I/14) vystoupil právě na vrch Hvězda a na jeho počest pak kníže Kamil Rohan zadal stavbu, kterou pojmenoval „Stephanshöhe“ = „Štěpánova vyhlídka“. Ale už o rok později byl arcivévoda povolán zpět do Uher a kníže Rohan ztratil zájem pokračovat v mecenášství. Za první rok tak byla vystavěna pouze kamenná základnová část do výše cca 4 metrů. Roku 1888 tuto nedokončenou vyhlídku od knížete převzal kořenovský horský spolek, který ji po čtyřech letech prací dokončil a v srpnu 1892 otevřel pro veřejnost.

Podle pověsti kníže Rohan zastavil stavbu poté, co mu cikánka předpověděla, že dokončení rozhledny mu přinese smrt. Měsíc po jejím dokončení skutečně zemřel – ovšem v úctyhodném věku 92 let. Otevírací doba: září - říjen ÚT-NE 10:30 - 17:30
Kamenný Maltézský kříž

Přímo pod rozhlednou Štěpánku se podařilo v roce 2011 kompletně zrekonstruovat veliký kamenný maltézský kříž, který je architektonickým unikátem. Pravděpodobně je to největší kamenný maltézský kříž v ČR. Kříž symbolizuje pietní místo, které tu vybudovali němečtí obyvatelé v roce 1944 na uctění památky padlých německých vojáků v cizině. Na kamenech byla vyznačena jména obcí a k nim se kladly přilby a květiny. Po roce 1945 byl kříž spolu s odsunem Němců zničen.

pod Hvězdou, rozc.	0,2	6,4	přístřešek
Příchovice, bus	0,7	7,1	

Původně dřevěný kostel ze 17. stol. V letech 1859-62 přestavěn podle projektu architekta J. Pruvota. Trojlodní bazilika s presbytářem a hranolovou věží v západním průčelí. Součástí hlavního oltáře jsou barokní sochy z období kolem r. 1730. Rokokový oltářní obraz sv. Víta je původní.

studánka sv. Vít	0,2	7,3	
minipivovar „U Čápa“	0,5	7,8	

Objekt U Čápa je jedním z nejstarších domů v obci. Zmínka o něm pochází z roku 1654, kdy k č. p. 1 patřilo 9 korců pozemku, 2 krávy a 1 tažné zvíře, vlastníkem byla Barbara Frydrichová. V roce 1711 usedlost vyhořela, ale

v roce 1713 už zde hospodařil Georg Jahn. Ještě po roce 1945 tu majitel držel jednu kravku a drobné zvířectvo.

Rozhledna o výšce 23,7 metrů byla postavena v roce 2013 podle návrhu prof. architekta Martina Rajniše. Je ukázkou tzv. přírodní architektury. Na první pohled vás zaujme vzdušná konstrukce z borového dřeva. Po zdolání 105 schodů se vám naskytne výhled na oblast Železnobrodská a Semilská. V suterénu se nachází **Muzeum Cimrmanovy doby**, bylo otevřeno v létě 2013. Je v něm umístěna značná část pozůstalosti Jára Cimrmana, která byla dosud přechovávána v depozitářích společnosti a divadla Jára Cimrmana v Praze. Významná část sbírek byla také nově získána díky občanům z Pojizeří a širokého okolí. **Cimrmanova rolnická expozice** ilustruje Cimrmanovy úspěchy při vzdělávání zemědělského lidu Pojizeří.

pohádková cesta	0,3	8,1	
-----------------	-----	-----	--

Nápadně i nenápadně umístěné, většinou kamenné skulptury či instalace představují dobře známé pohádkové motivy.

lesopark na Slunečné	0,1	8,2	
----------------------	-----	-----	--

Přírodní areál vybudovaný roku 2013 - kouzelné místo s výhledem na kostel sv. Víta, rozhlednu i daleké kopce.

sv. Gothard	0,4	8,6	
-------------	-----	-----	--

Lesní kaple byla postavena roku 1817 na staré cestě z Českého Šumburku do Příchovic, zasvěcena byla svatému Gothardovi. Tato kaple má za sebou pohnutou historii. Zhruba po sto letech byla téměř zničena. Obnovit a vyzdobit ji později nechal jeden ze zaměstnanců firmy Johana Liebiga na památku své matky. V roce 1952 kapli nadobro zničil blesk. Kaple sv. Gotharda byla obnovena v roce 2011 společností Jizerky pro vás, o.p.s., ve spolupráci s obcí Stara Kamienica, která přispívá k obnově kaple dřevěnou plastikou svěťce od autora Adama Spolníka.

Jírův kopec	0,5	9,1	přístřešek
-------------	-----	-----	------------

Dnes v okolí stojí vzrostlý les, ale ještě před šedesáti lety tu bývala pole. Zbytky mezi jsou v lese dodnes patrné – hlavně díky vysbíraným kamenům, které na ně rolníci odkládali. Vznikly tak dlouhé kamenné pásy i rozměrné haldy balvanů, místními nazývané „hrobky“. Největší z nich má na výšku 10 metrů.

Rolníci orali a sklízeli na Jírově kopci už ve středověku a dochované meze jejich kamenitých polí přímo sousedí s pozůstatky jiné lidské aktivity, která měla s obděláváním polí asi jen málo společného – se skupinou několika desítek nevelkých kamenných kup na západním svahu kopce. Mají v průměru maximálně 4–5 metrů a nejsou vyšší než dva metry. „Hrobky“ se jim neříká, přitom by právě ony hrobkami být mohly.

Šulíkova skála , rozc.	0,4	9,5	
-------------------------------	------------	------------	--

Šulíkova skála a zpět	0,3	9,8	
------------------------------	------------	------------	--

Skalní vyhlídka nabízí výhled na východní část Černostudničního hřebene, do údolí Kamenice, Tanvaldský Špičák. V pozadí vidíme město Smržovku, jižně pak Velké Hamry a v dále hřbet Kozákova. Tuto přírodní skalní vyhlídku na mohutném skalnatém ostrohu zabezpečili tanvaldští turisté zábradlím až v roce 1974. Její název souvisí pravděpodobně s přezdívkou někdejších obyvatel, o kterých se tvrdilo, že při karetních hrách „šulili“. Nedaleké skupince stavení se dokonce lidově říká „Šulíkov“.

Velké Hamry, rozc.	1,5	11,3	
---------------------------	------------	-------------	--

Svárov, továrna	0,2	11,5	
------------------------	------------	-------------	--

Muzeum socialistických vozů vzniklo v roce 2011 s cílem představit motorismus východního bloku 50.-80. let minulého století i obraz doby a připomenout tak návštěvníkům časy nedávno minulé.

Svárovská stávka se odehrála 31. března 1870 ve Svárově, který je dnes součástí města Velké Hamry na Jablonecku. Dělníci zaměstnaní v místní textilní továrně při ní protestovali proti snížení mezd. Četníci a vojáci stávkou tvrdě potlačili, o život tehdy přišlo sedm lidí. Na památku obětí byl v roce 1963 postaven Památník Svárovské stávky od sochaře Vladimíra Kýna, který je chráněn jako kulturní památka České republiky. Kromě sousoší dvou dělníků je jeho součástí pamětní deska a sedm památníků se jmény zastřelených, mezi nimiž je i devítiletý chlapec. Oběti byly pohřbeny na hřbitově v Držkově.

Svárov, nad tratí	0,4	11,9	
--------------------------	------------	-------------	--

cyklo 4249	0,5	12,4	
-------------------	------------	-------------	--

linie, silnička	1,1	13,5	
------------------------	------------	-------------	--

červená zn.	0,5	14	
--------------------	------------	-----------	--

U vyhlídky, rozc.	0,4	14,4	
--------------------------	------------	-------------	--

Terezínka a zpět	0,1	14,5	
-------------------------	------------	-------------	--

Skalní vyhlídku nechal v roce 1853 na skále vysoké 15 m upravit a opatřit zábradlím majitel jedné z tanvaldských přádelen Johan Mayer. Jeho manželka Therezie si oblíbila pohled z tohoto místa dolů - na kotlinu tvořenou soutokem říček Kamenice a Desné, proto dal zamilovaný továrník vyhlídce ve výšce 623 metrů nad mořem jméno Terezína výšina. Častěji se však užívá výraz Terezínka. Místní obyvatelé mají pro toto oblíbené výletní místo také název **Šouf** - podle německého loupeživého rytíře Schoffa, který se prý v těchto místech v 1. polovině 15. století ve své tvrzi skrýval a podnikal odtud dobrodružné výpravy. Jiná verze odvozuje jméno Šouf od německého Schafstein, tedy Ovčí kámen. Na nejmohutnější vyhlídku Jizerských hor je třeba vystoupat po 55 schodech. Odměnou je pak pohled na kopec Bukovou, Jírův kopec se Šulíkovou skálou a na hřebeny Jizerských hor v pozadí. V popředí zůstává Tanvaldský Špičák (831 m) s rozhlednou.

Skalní brána	0,7	15,2	v okolí skalní věž Válena, skalní věž Rozštípená, skalní věž Muchovský Everest
---------------------	------------	-------------	--

Muchov	0,4	15,6	
---------------	------------	-------------	--

Vrchol je upraven na přírodní rozhlednu a je z něj výhled na dominanty Jizerských hor, na Krkonoše, Ještědský hřeben a Český ráj. Jeho tvarově zajímavé kameny jsou z dvojslídne žuly, zvané tanvaldská. (Zpracovávání kvalitní krystalické žuly na Černostudničním hřebenu poskytovalo v minulosti obživu mnoha místním kameníkům. Je známo, že i základní kameny k stavbě Národního divadla pocházejí odtud). O původu jména Muchov se dochovalo několik verzí. Podle jedné se začátkem 14. století ubytovali v tehdejších „dvoře hamerském“ mniši Cyriáci a dvoru a pozemkům k němu náležejícím se pak říkalo „Mnichov“. Toto jméno, byť v pozmeněné podobě, si pak udržel pouze vrch Muchov. Druhá verze se líbí hlavně dětem. Vypravuje se v ní, že vládce Jizerských hor **Muhu** sídlí právě tady. Název vrcholu je tedy odvozen od jeho jména, které dostal od pána Krkonoš Krakonoše a vládce Orlických hor Rampušáka. Ti byli inspirováni tajemným houkáním sov na Černostudničním hřebenu – „muhúúú“. O Muchově se také vyprávělo, že se zde v poledne na sv. Jana - a také o Štědrém večeru - otvírá pokladnice uprostřed skály a nabízí své poklady. Každopádně je to magické místo a působí na lidi citlivé na věci mezi nebem a zemí pozitivní energií.

rozc. Muchov	0,1	15,7	studánka – asi 175 m severně ve svahu
---------------------	------------	-------------	--

V sedle pod Muchovem stávala od roku 1924 horská chata Klubu československých turistů, která v roce 1937 vyhořela, dnes je tu alespoň turistický přístřešek.

skalní věž Otesánek	0,1	15,8	
----------------------------	------------	-------------	--

vrch Vrchhůra	1,2	17	
----------------------	------------	-----------	--

Buchta	0,3	17,3	
---------------	------------	-------------	--

Jedná se o mohutnou žulovou skalku, uprostřed níž se díky puklině tvoří úzká skalní brána. Nejstarší z vyškrapaných nápisů na skále nese údaj 1888.

Pustina, 831 mn.m.	1	18,3	
---------------------------	----------	-------------	--

rozc. Berany	0,6	18,9	přístřešek
---------------------	------------	-------------	------------

Kladívko	0,5	19,4	
-----------------	------------	-------------	--

Dominanta ertových skal, od cesty viditelná a nepřehlédnutelná. Je vysoká asi 12 m a její další neoficiální názvy jsou Infanterák a Kačenka. O kousek dále se nachází ještě Černostudniční věž

Černá Studnice, 891 mn.m.	0,9	20,3	něm. <i>Schwarzbrunnberg</i>
----------------------------------	------------	-------------	------------------------------

Je nejvyšším vrcholem Černostudničního hřebene Jizerských hor. Tato hora na rozvodí Baltského a Severního moře. Na vyhlídku byla skála na vrcholu hory upravena již roku 1885, kdy zde liberecký Německý horský spolek opatřil dvojici skalek plošinou a zábradlím. Pro spolek, který tehdy existoval pouhý rok, to byla vůbec první stavební akce. Liberecký spolek však věnoval téměř veškerou svou pozornost stavbě horského hotelu na Ještědu,

jablonečtí turisté se proto od něj odtrhli a roku 1903 založili vlastní Horský spolek pro Jablonec a okolí, který vzápětí vyhlásil veřejnou soutěž na návrh reprezentativnější rozhledny na Černé studnici. Vítězem konkurzu se stal jablonecký architekt Robert Hemmrich, stavbou samotnou byl pověřen stavitel Corazza. Poslední překážkou stavbě bylo vlastnictví pozemku, spolek však dokázal vyměnit s majitelem panství, hrabětem Desfoursem, své dva jiné pozemky za potřebnou stavební parcelu. Rozhledna byla slavnostně otevřena 14. srpna 1905, slavnosti se tehdy zúčastnilo na šest tisíc lidí.

Kvůli velkému zájmu se v dalších letech chata několikrát rozšiřovala, po přestavbě roku 1930 dosáhla její kapacita 600 míst.

Rozhledna je 26 metrů vysoká věž z až 3 tuny těžkých žulových kvádrů. Její stěny jsou u paty široké 1,6 metrů, na její vrchol vede 91 schodů. Ze čtyřech ochozů věže je výhled na celý Jablonec, asi tři čtvrtiny Liberce, celý Ještědsko-kozákovský hřbet, samozřejmě významné části Jizerských hor a Krkonoš a dále také Český ráj s Troskami, Bezdězem a Ralskem.

Černostudniční hřeben je tvořen žulou označovanou lokálně jako "dvojslídna tanvaldská". Od nepaměti byli místní obyvatelé přinuceni k soužití s touto horninou. Z počátku jim hlavně překážela na budoucích lukách, polích i v lesích. Menší balvany svázeli na hromady zvané "hrobky", větší se snažili svalit do pracně vykopaných jam. Z otesaných žulových bloků jako z nejlevnějšího materiálu budovali podezdívky a zdi svých chalup, stodol i dalších menších staveb. Koncem 18. století prudce vzrostla potřeba stavebního kamene. Místní kameníci začali rozbíjet osamocené a "neužitečné" balvany. Otesávali je na vazáky, kopáky, okeňáky, laufáky či jen hrubě otesané bakule a na mnoho dalších tvarů. Těžce je vyváželi z lesů a prodávali. Kameníci pozměnili tvář hor, protože mnoho kamenů, skal a balvanů sprovodili ze světa. Z Horních Beranských skal shodili krásný viklan a rozbili jej v roce 1890. Dolní Beranské skály zpracoval a prodal kameník Krupka ještě za II. světové války. Při troše pozornosti lze na Černostudničním hřebeni dodnes nalézt v mnoha drobných lomech i na některých zbývajících balvanech stopy práce těchto starých kameníků. **Vyhlídka ze Černostudniční věžičky.** Vyhlídka se zábradlím je přístupná po kamenném schodišti vedoucí na vrcholek skály.

Hor. Černá Studnice	1,1	21,4	studna
Dol. Černá studnice	1	22,4	
Krásná	1,4	23,8	něm. <i>Schumburg</i>

Narodil se a zemřel v Šumburku (1704–1783). Úspěchy doktora Kittela v léčení pacientů byly tak veliké, že již za jeho života o něm kolovaly legendy. Obviňovaly jej ze spolčení s ďáblem a vykreslovaly jeho nadpřirozené skutky. Do dnešních dnů po doktoru Kittelovi zůstalo mnoho památek: jeho dům zvaný Burk („hrad“), kostel sv. Josefa, který nechal postavit, fara, studánka. Postava doktora Kittela je v posledních letech znovu objevena – v roce 2006 byla založena firma Kitl s.r.o., která se volně inspirovala jeho odkazem a uvádí na trh různé bylinné nápoje. Tato firma také zřídila jeho muzeum a podílela se na natočení amatérského celovečerního filmu Eleazar Kittel v roce 2007. V roce 2010 bylo na Krásné-Pěčnicině otevřeno Kittelovo muzeum. Vzniklo v domě čp. 11, který leží mezi „**Burkem**“ a **kostelem sv. Josefa**. Interaktivní

expozice muzea je zaměřena nejen na život a léčení pověstného doktora Kittela, ale i na historii okolního kraje, bohatství lidového léčitelství a sílu bylin. Mezi největší lákadla expozice patří například alchymistická Kittelova pracovna nebo replika tzv. „smržovského grimoáru“, čarodějné knihy připisované právě Kittelovi. Milovníci přírody si mohou prohlédnout obnovenou zahrádku léčivých bylin nebo se dozvědět zajímavosti, jak se u nás na horách dříve léčilo.

silnicí kol hřbitova	0,7	24,5	
Dalešice	2,3	26,8	něm. <i>Dalleschitz</i>

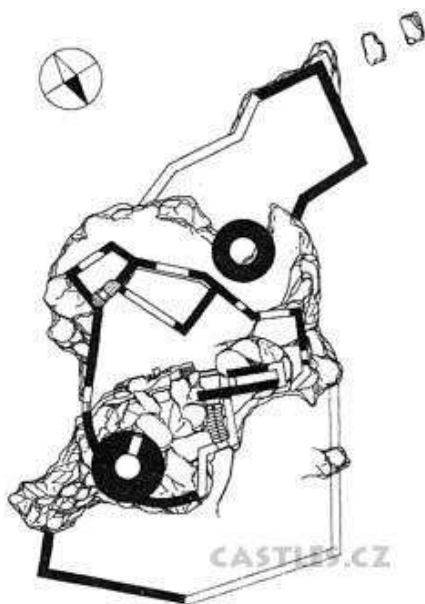
Jedna z nejstarších obcí Jablonecka se pyšní strategickou polohou mezi Jizerskými horami na severu a Českým rájem na jihu. Dalešice jsou ideálním nástupištem na pěší a cyklistické výlety. Obec se rozkládá na jihozápadním svahu Dalešického vrchu v nadmořské výšce 568 metrů nad mořem a žije zde 184 obyvatel. Podle legendy vesnici založil jeden ze tří uhliřských bratrů Daleš. Jména jeho bratrů Aleše a Mareše nesou obce Alšovice a Maršovice. Skutečná, historicky doložená zmínka o Dalešicích pochází ze záznamu o prodeji rozsáhlého panství maloskalského v roce 1538. Kaple svatého Kříže z roku 1726.

rozc. Kopanina	3	29,8	
-----------------------	----------	-------------	--

Kopanina, rozhledna , 657 m**0,4****30,2**něm. *Kopainberg*

Za velké viditelnosti je možné spatřit v dáli hrad Bezděz či vzdálený Házmburk, vrchol Ještědu, Kozákov a v pozadí Zvičinu či hluboko pod rozhlednou viditelnou Malou Skálu či hrad Frýdštejn. Vznik myšlenky, postavit na Kopanině rozhlednu, se datuje do roku 1892, kdy byl na Kopaninu směřován jeden z prvních výletů Klubu českých turistů z Turnova. Hřbet Kopaniny byl tehdy vnímán, jako pomyslná jazyková hranice mezi českým vnitrozemím a pohraničím s převážnou většinou německého obyvatelstva. A proto se všem zúčastněným jevílo vhodné vztýčit na vrcholu jakousi „strážní baštu českého národa. Smělá výzva byla bez otálení realizována vedením odboru KČT. Byl pověřen její člen ing. František Duba, aby vypracoval projekt vystavění rozhledny. V základním návrhu byla předložena 18 metrů vysoká věž vystavěná z pálených cihel, na konci zakončená cimbuřím. Návrh byl přijat a tak se na podzim 1893 konalo symbolické položení základního kamene rozhledny. Práce byly úspěšně završeny 3. června 1894 při slavnostním předání rozhledny do provozu. To jak vypadá rozhledna nyní se rozhodlo v roce 1936, kdy byl vyhlídkový ochoz zastřešen a zasklen. V roce 1948 dostala rozhlednu do opatrování TJ Frýdštejn a v roce 1965 ji převzal Obecní úřad Frýdštejn, pod jehož správou je dodnes.

Není-li rozhledna otevřena, je možno si klíč k ní vyzvednout v obci Kopanina, čp. 2 - rodina Janků (stav v roce 2007).

vyhlídkové místo**1,4****31,6****Frýdštejn, hrad****0,2****31,8**

Hrad Frýdštejn byl vybudován na samém konci skalnatého hřebene táhnoucího se od Vranova západním směrem, v nadmořské výšce 491 m n.m.. Relativní výška místa vzhledem k okolnímu terénu sice alespoň na severu a západě není velká, nicméně strmý skalní terén učinil z Frýdštejna již tak odolnou pevnost. Dílo přírody dotvořila lidská ruka v pravděpodobně třech vývojových fázích. Nejstarší dvojdílný hrad sestával především z válcového bergfritu na samém vrcholu skály, vstup do něj je možný portálem prolomeným asi 7 metrů nad zemí, a z dnes již téměř zaniklého paláce na západní skále. Předhradí na severu bylo ohrazeno patrně pouze palisádou; brána z předhradí do vlastního hradu, přístupná po schodišti, se nacházela v místě dnešního vstupu. V druhé fázi bylo jádro obklopeno kamennou zdí a byly v něm vytesány světničky do skály; světničky zřejmě sloužily jednak jako sklepení a kaple, jednak jako strážnice (jak lze usuzovat ze střílny dochované v jedné ze světniček). Jih a jihovýchod jádra vyplnil nový, k hradbě přiléhající palác. Konečně, ve třetí vývojové fázi byla na skále jihozápadně od jádra, již mimo obvod hradeb, vybudována další válcová věž. Pojala do své hmoty přitom starší studnu, kterou měla za úkol sčerpat. Pod studniční věží, na jihu a jihozápadě, bylo vybudováno nové předhradí a sem byla přeložena i první vstupní brána, která byla proražena v obvodové hradbě předhradí na severozápadě. Brána z předhradí do horního hradu měla podobu průjezdu v přízemí jižního paláce. Zástavbu předhradí neznáme. V jeho areálu vznikly další dvě skalní světničky, z nichž ta západnější pod studniční věží sloužila dle tradice jako pivovar a východnější jako konírny. Z hradu Frýdštejna se do dnešní doby dochovaly impozantní zbytky. Jeho dominantou je asi 15 metrů vysoký bergfrit, který byl v roce 2003 zpřístupněn veřejnosti a z něj je krásný rozhled po okolní krajině. Hradní paláce jsou dochovány mnohem hůře: po severním již není téměř ani stopy, pokud pomineme vyzděnou uličku spojující palác s hlavní věží a představující stěžejní komunikaci v této části hradu. Jižní palác je zachován v podobě konzervovaných trosk zdíva, což lze ostatně říci i o většině obvodových hradeb jak jádra, tak obou předhradí. Za pozornost stojí prohlídka ve skále vytesaných světniček, zvláště pak tradované kaple v hradním jádře. Otevřeno denně mimo pondělí : 10:00 - 17:00.

skalní věž Bob	0,6	32,4
skalní věž Posel	0,4	32,8
památník bitvy u Zenty	0,2	33
11. září 1697 po rychlém pochodu vojska prince Evžena Savojského překvapila turecké vojsko při přecházení Tisy u Zenty a uštědřila Turkům zničující porážku. Na tuto událost upomíná tento pomníček, který nechal zřídit pan Zachariáš Römisch.		
Přemyslova mohyla	0,1	33,1
brána Pantheonu	0,1	33,2
Sarkofág	0,1	33,3
Pantheon, hrad Vranov	0,2	33,5

Archeologické nálezy dokládají existenci hradu Vranova po celé 15. století. Ne dříve, ne později. Nelze nicméně vyloučit, že nějaké opevnění na skalních blocích nad řekou Jizerou stálo již o století dříve; ves Vranov, patřící spolu s okolními vesnicemi dominikánskému klášteru v Turnově, se poprvé připomíná roku 1382. Hrad sám byl postaven nejpozději počátkem dvacátých let 15. století, protože první nesporné zprávy o něm jsou z let 1422 a 1425. Tehdy jsou uváděni Heníček ze Skály a jeho otec Heník Štěpanický z Valdštejna, sezením na Vranově. Po celé 15. století patřil Vranov k významným sídlům pánů z Valdštejna. Nejmladší z Heníkových pěti synů, řečený Šťastný patřil k věrným přívržencům krále Jiřího z Poděbrad. Za jeho éry (1453 – 1487) zažíval hrad vrchol svého významu jako bašta husitství v oblasti. Již jeho vnuk Karel však prodal roku 1538 skalské panství Janovi z Vartemberka. Tehdy ztratilo panstvo o obtížně přístupný objekt zájem a ten v průběhu 16. století

propadl zkáze. Zájem o něj vzkřísil a romantismus 19. století. V roce 1802 koupil maloskalské panství od hrabat Desfoursů František Zachariáš Römisch, který nechal zbytcích hradu zřídit romantický Pantheon, oslavující různé historické osobnosti. Ani tento Pantheon se do dnešní doby v plném rozsahu nedochoval. Dnes patří objekt podhradní obci Malá Skála. Dodnes se v areálu zachovala Síň tří císařů na památku vítězství spojeneckých vojsk nad Napoleonem v bitvě národů u Lipska 1813 a spousta spletitých cestiček, jeskyní či pamětních desek. Dominantou Pantheonu je novogotický letohrádek s brídlícovou věžičkou z roku 1826. Pod skalní stěnou se nachází tesaná hradní studna, odkud vede cesta k vyhlídce Zahrádka, vypínající se 60 m nad hladinou řeky

vyhlídka Zahrádka a zpět	0,4	33,9
Jsou z ní krásné výhledy na Malou Skálu, Suché skály, zalesněný vrch Sokol a do údolí řeky Jizery. Vyhlídka je zajištěná zábradlím a dovede vás k ní červená turistická značka.		

Malá Skála, most	0,3	34,2
Malá Skála kaplička	0,8	35
Boučkův statek	0,1	35,1

Boučkův statek je jednou z typických lidových staveb Pojizeří. Patrový roubený dům s klenutým přízemím je přístupný veřejnosti. Je tu Maloskalská galerie - sbírka obrazů a plastik více než 120 českých výtvarníků 20. století. Součástí je i vlastivědná expozice o historii Maloskalska, doplněná dobovými snímky a pohlednicemi. Boučkův statek slouží také jako sezónní informační středisko pro turisty, v přízemí je restaurace.

žst. Malá Skála	0,3	35,4
-----------------	-----	------

(*) Muhu je ochránce Jizerských hor